

**GÉPGYÁRTÁS-TECHNOLÓGIAI ISMERETEK
KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ
A MINTAFELADATOKHOZ**

Teszt és kifejtő feladatok**1. feladat****3 pont**

Válassza ki az alábbi állítások helyes befejezését!

Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

- Az A3 rajzlap nagysága mm-ben:
A) 421×594   B) 420×594   **Ⓒ) 297×420**
- A kicsinyítés megadásának jele:
A) M10:1   **Ⓑ) M1:10**   C) M5:1
- A dőlt szabványírás szöge:
Ⓐ) 75 fok   B)45 fok   C) 85 fok

*Helyes válaszonként 1-1 pont, összesen 3 pont***2. feladat****5 pont**

Az alábbi, nem oldható kötésekre vonatkozó állításokról állapítsa meg, hogy igazak vagy hamisak! Igaz állítás esetén „I”, hamis állítás esetén ”H” betűt írjon az állítás előtti pontozott vonalra!

- .....**H**.....A szegecseléshez szükséges szegecsszár hosszát a Bach-féle tapasztalati képlettel lehet meghatározni.
- .....**H**.....A ragasztott felületek előzetes zsírtalanítására nincs szükség, hiszen a kötés létrehozása során a zsíros szennyeződések leégnek.
- .....**I**.....A keményforrasztást a gázhegesztés eszközeivel alakítják ki.
- .....**I**.....Ha a szegecskötés kialakítása csak az egyik oldalról érhető el megfelelően, akkor húzószegecseket vagy robbanószegecset alkalmaznak.
- .....**I**.....Hegesztési varratokat lehetőleg csak húzó vagy nyomó igénybevételnek tesszük ki.

*Helyes válaszonként 1-1 pont, összesen 5 pont***3. feladat****3 pont**

Állapítsa meg, hogy az alábbi keménységmérésre vonatkozó állítás igaz vagy hamis! Válaszát indokolja meg!

Az úgynevezett Poldi-kalapáccsal végzett keménységmérés statikus vizsgálati eljárás.

Az állítás: .....**Hamis**.....(1 pont)

mert: **dinamikus** (1 pont)**vizsgálati eljárás, hiszen egyszeri gyors erőbehátással (ütéssel)(1 pont) végezzük.**

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

4. feladat**4 pont**

Soroljon fel négy olyan helyzetet, amikor a munkavállalónak munkavédelmi oktatásban kell részesülnie!

Pl.:

- **Munkába állás előtt.**
- **A munkahely megváltozásakor.**
- **A munkakör megváltozásakor.**
- **Munkaeszköz átalakításakor.**
- **Új munkaeszköz üzembe helyezésekor.**
- **Veszélyes munkavégzési helyeken.**
- **Új technológia bevezetésekor.**
- **Időszakosan.**
- **Munkabaleset esetén.**
- **stb.**

*Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.
Helyes válaszonként 1-1 pont, összesen 4 pont*

5. feladat**4 pont**

Írja le az erőpár fogalmát!

Olyan két erőből álló erőrendszer (1 pont), amelyben a két erő hatásvonala párhuzamos (1 pont), nagysága egyenlő (1 pont), értelme ellentétes (1 pont).

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

6. feladat**4 pont**

Írja le a hidegalakító eljárások közül a vágás lényegét, technológiai sajátosságait!

Forgács nélküli (1 pont) anyagszétválasztó eljárás (1 pont), mely során az ék alakú szerszám (1 pont) az erő hatására benyomul az anyagba (1 pont) és annak anyagi folytonosságát megbontja.

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

Az előlnézet elkészítése:

Félnézet-félmetszet alkalmazása.	1 pont
A rajz méretaránya M 2:1.	1 pont
<i>A félnézet elkészítése:</i>	
A nézeti fél kontúrja helyes.	1 pont
A letörések éleinek helyes ábrázolása. <i>(élenként 0,5 pont)</i>	1 pont
<i>A félmetszet elkészítése:</i>	
A metszeti fél kontúrja helyes.	1 pont
A reteszhorony hibátlan ábrázolása hosszmetsetben.	1 pont
A kúpos furat helyes ábrázolása a megfelelő irányú kúpossággal.	1 pont

A szelvény elkészítése:

Megfelelő helyen felvett és jelölt metszősík nyomvonalában készült szelvény.	1 pont
A szelvény kontúrja hibátlan, és M 2:1 méretarányban készült.	1 pont

A metszet és a menet jelölése:

Helyes metszeti vonalkázás a félmetszeti részen.	1 pont
Helyes metszeti vonalkázás a szelvényen.	1 pont
A menet végét jelző menethatároló vonal helyes ábrázolása a nézeti <i>(0,5 pont)</i> és a metszeti <i>(0,5 pont)</i> félen.	1 pont
Helyes menetábrázolás (vékony vonal) a nézeti <i>(0,5 pont)</i> és a metszeti <i>(0,5 pont)</i> félen.	1 pont

Mérethálózat felépítése, mérettűrések megadása:

Befoglaló méretek (36, Ø30) helyes megadása. <i>(méretenként 0,5 pont)</i>	1 pont
A horony mindhárom méretének (12, 4, 8) helyes megadása. <i>(két méret 0,5 pont, mindhárom méret 1 pont)</i>	
<i>(a horonymélység megadható a megfelelően méretezett 26-os mérettel is)</i>	1 pont
Az Ø16 kúpátmérő és a kúposság jelölésének helyes megadása.	1 pont
A kúposság mértékének helyes meghatározása és megadása.	1 pont
A menet méreteinek (M30, 16) helyes megadása.	1 pont
Letörések (1x45°) helyes megadása mindkét homlokfelületen <i>(két letörés 0,5 pont)</i> és a horony pozíciójának helyes megadása. <i>(0,5 pont)</i>	1 pont

Egyéb előírások megadása:

Kiemelt felületi érdesség és kiegészítés megadása.	1 pont
Az általánostól eltérő érdességű felület érdességének helyes megadása.	1 pont
A horonyszélesség tűrésének helyes megadása	1 pont
A tűréstáblázat helyes kitöltése.	1 pont

Kivitel:

Vonaltípusok és vonalvastagságok megfelelő alkalmazása.	1 pont
A szerkesztés pontossága, kihúzás, rajzhelyesség.	1 pont

Számítást igénylő feladatok

Egyszerű feladatok

1. feladat

7 pont

- a) A szerkezet egyensúlyát leíró összefüggések:

$$\Sigma M = 0 \text{ és } \Sigma F_{iy} = 0$$

Minden helyes feltétel 0,5 pont, összesen 1 pont

- b) A reakcióerők meghatározása a $\Sigma M_{(A)} = 0$ és a $\Sigma F_{iy} = 0$ feltételrendszer alapján:

$$0 = -F_1 \cdot 0,4 m - F_2 \cdot 1,8 m + F_B \cdot 2 m$$

Összefüggés felírása: 1 pont

$$F_B = \frac{F_1 \cdot 0,4 m + F_2 \cdot 1,8 m}{2 m} = \frac{500 N \cdot 0,4 m + 250 N \cdot 1,8 m}{2 m} = 325 N \uparrow$$

Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont

Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont

$$0 = F_A - F_1 - F_2 + F_B$$

Összefüggés felírása: 1 pont

$$F_A = F_1 + F_2 - F_B = 500 N + 250 N - 325 N = 425 N \uparrow$$

Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont

Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont

2. feladat

6 pont

- a) A fogásvétel nagysága:

$$a = \frac{d_0 - d}{2} = \frac{50,5 \text{ mm} - 50 \text{ mm}}{2} = 0,25 \text{ mm}$$

Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont

Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont

- b) A forgácsolóerő értéke:

$$F_c = k \cdot a \cdot f = 3200 \frac{N}{\text{mm}^2} \cdot 0,25 \text{ mm} \cdot 0,2 \frac{\text{mm}}{\text{ford}} = 160 N$$

Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont

Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont

- c) A forgácsolás teljesítményszükséglete:

$$P_c = F_c \cdot v_c = 160 N \cdot 1,5 \frac{m}{s} = 240 W$$

Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont

Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont

Számítást igénylő feladatok

Összetett feladatok

1. feladat

17 pont

- a) A hajtás tengelytávolsága:

$$a = \frac{d_1}{2} + \frac{d_2}{2} = \frac{60 \text{ mm}}{2} + \frac{150 \text{ mm}}{2} = 105 \text{ mm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- b) A hajtás áttétele:

$$i = \frac{d_2}{d_1} = \frac{150 \text{ mm}}{60 \text{ mm}} = 2,5$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- c) A hajtott tárcsa fordulatszám:

$$n_2 = \frac{n_1}{i} = \frac{960 \frac{1}{\text{min}}}{2,5} = 384 \frac{1}{\text{min}}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- d) A tárcsák kerületi sebessége:

$$v_k = d_1 \cdot \pi \cdot n_1 = 0,06 \text{ m} \cdot \pi \cdot 16 \frac{1}{\text{s}} = 3,02 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- e) A tárcsák között fellépő súrlódóerő nagysága:

$$F_s = \mu \cdot F_N = 0,35 \cdot 350 \text{ N} = 122,5 \text{ N}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- f) A hajtott tárcsa tengelyén lévő forgatónyomaték:

$$M_2 = F_s \cdot \frac{d_2}{2} = 122,5 \text{ N} \cdot \frac{0,15 \text{ m}}{2} = 9,19 \text{ Nm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- g) A redukált tárcsaátmérő:

$$d_{red} = \frac{d_1 \cdot d_2}{d_1 + d_2} = \frac{60 \text{ mm} \cdot 150 \text{ mm}}{60 \text{ mm} + 150 \text{ mm}} = 42,86 \text{ mm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- h) A tárcsák között ébredő palástnyomás:

$$p = \frac{F_N}{b \cdot d_{red}} = \frac{350 \text{ N}}{30 \text{ mm} \cdot 42,86 \text{ mm}} = 0,27 \text{ MPa}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

$$p_{ébr} = 0,27 \text{ MPa} < p_{meg} = 0,3 \text{ MPa} \rightarrow \text{megfelel}$$

1 pont

A megoldásért 1 pont akkor adható, ha a válasz helyesen elvégzett számítással van alátámasztva.

2. feladat

10 pont

- a) A tengelyt terhelő csavarónyomaték meghatározása:

$P = M \cdot \omega$ alapján:

$$M_{cs} = \frac{P}{2 \cdot \pi \cdot n} = \frac{15000 \text{ W}}{2 \cdot \pi \cdot 24 \frac{1}{s}} = 99,47 \text{ Nm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

- b) A tengely szükséges átmérője a megengedett feszültség alapján:

$\tau_{meg} = \frac{M_{cs}}{K_{p \text{ szüks}}}$ alapján:

$$d_{szüks(\sigma)} = \sqrt[3]{\frac{16 \cdot M_{cs}}{\tau_{meg} \cdot \pi}} = \sqrt[3]{\frac{16 \cdot 99,47 \cdot 10^3 \text{ Nmm}}{50 \frac{\text{N}}{\text{mm}^2} \cdot \pi}} = 21,63 \text{ mm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

A választott átmérő: $d_{(\sigma)} = 25 \text{ mm}$

1 pont

A megoldásért 1 pont akkor adható, ha a válasz helyesen elvégzett számítással van alátámasztva.

- c) A tengely szükséges átmérője a megengedett deformáció alapján:

$\varphi = \frac{M_{cs} \cdot l}{I_p \cdot G}$ alapján:

$$d_{szüks(\varphi)} = \sqrt[4]{\frac{32 \cdot M_{cs} \cdot l}{\varphi_{meg} \cdot \pi \cdot G}} = \sqrt[4]{\frac{32 \cdot 99,47 \cdot 10^3 \text{ Nmm} \cdot 600 \text{ mm}}{2,62 \cdot 10^{-3} \text{ rad} \cdot \pi \cdot 0,8 \cdot 10^5 \frac{\text{N}}{\text{mm}^2}}} = 41,26 \text{ mm}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*

A választott átmérő: $d_{(\varphi)} = 45 \text{ mm}$

1 pont

A megoldásért 1 pont akkor adható, ha a válasz helyesen elvégzett számítással van alátámasztva.

- d) A feltételeknek megfelelő választott tengelyátmérő: $d_{(\varphi)} = 45 \text{ mm}$

$\tau_{ébr} = \frac{M_{cs}}{K_p}$ alapján:

$$\tau_{ébr} = \frac{16 \cdot M_{cs}}{d_{(\varphi)}^3 \cdot \pi} = \frac{16 \cdot 99,47 \cdot 10^3 \text{ Nmm}}{(45 \text{ mm})^3 \cdot \pi} = 5,56 \text{ MPa}$$

*Összefüggés felírása, behelyettesítés: 1 pont
Helyes végeredmény és mértékegység: 1 pont*